

Tildelinger fra Norges forskningsråd

Norges forskningsråd er et strategisk organ for finansiering av forskning, utvikling og forskningsbasert innovasjon. Forskningsrådet mottar bevilgninger over statsbudsjettet som det lyser ut gjennom konkurranser der forskningsmiljøer konkurrer om forskningsfinansiering. I 2024 blir 22 prosent av bevilgningene til FoU i Norge kanalisert gjennom Forskningsrådet, ifølge statsbudsjettanalysen i kapittel 4.1. Denne andelen har vært svakt synkende den siste tiårsperioden. Forskningsrådet finansierer forskning innen alle disipliner og fagfelt, der prosjektene kan løpe over flere år. I dette kapittelet vises periodiserte tall for Forskningsrådets tildelinger fra 2014 til 2023.

Stor variasjon i tildelinger de siste årene

I dataene for 2021 og 2022 som presenteres i dette underkapitlet er det store utslag i tildelingene fra Forskningsrådet. De økte tildelingene som særlig gir utslag i 2021 var et resultat av tiltakspakker som kom i forbindelse med koronakrisen. Disse tiltakene var i stor grad rettet mot næringslivet. I 2022 ser man derimot en markant reduksjon i tildelingene. Denne var delvis et resultat av tiltakene Forskningsrådets interimsstyre gjorde i 2022 for å forbedre likviditeten i Forskningsrådet.

Instituttsektoren er fortsatt størst

I 2023 tildelte Forskningsrådet totalt 11,5 milliarder kroner til FoU-prosjekter og grunnbevilgninger, i løpende kroner. Dette tilsvarer en realnedgang på 1,5 prosent fra 2022, men er reell vekst på 1,7 milliarder kroner siste ti år. Figur 4.3a viser Forskningsrådets tildelinger fra 2014 fram til 2023. Instituttsektoren mottok i 2023 4,7 milliarder kroner i løpende priser, foran universitets- og høyskolesektoren med 4,1 milliarder. Disse to sektorene utgjør rundt 75 prosent av Forskningsrådets tildelinger i hele perioden. Instituttsektoren har redusert sin andel fra 42 prosent i 2014 til 41 i 2023, mens universitets- og høyskolesektoren har økt sin andel fra 35 til 36 prosent. Instituttsektorens andel omfatter også instituttene grunnbevilgning, som kanaliseres gjennom Forskningsrådet. Dette er midler som i all hovedsak går til de 33 instituttene som er omfattet av Retningslinjer for statlig grunnbevilgning til forskningsinstitutter og forskningskonsern som er administrert av Forskningsrådet. I tillegg er Retur-EU-ordningen inkludert. Grunnbevilgningene utgjorde i 2023 1,7 milliarder kroner og er en viktig bidragsyter til at dette er den største sektoren. Se også hvordan midlene fordeler seg ved å velge vekk grunnbevilgningene i figuren under.

Næringslivet mottok 1,8 milliarder kroner (løpende priser) fra Forskningsrådet i 2023, noe som utgjør nær 16 prosent av de totale tildelingene. Dette er om lag på nivå med andelen næringslivet hadde i 2014.

Figur 4.3a Tildelinger fra Norges forskningsråd etter sektor. 2014-2023. Med og uten grunnbevilgning. Faste (2015¹) og løpende priser.

¹ Prisindeksene for FoU for 2022 og 2023 er foreløpige.

Kilde: Norges forskningsråd

Med unntak av instituttsektoren opplevde alle sektorene realnedgang i tildelinger fra Forskningsrådet i 2023. Over tiårsperioden sin helhet har alle sektorene, med unntak av utlandet og øvrige hatt reell økning i sine tildelinger. Sektoren som har hatt høyest prosentvis vekst er offentlig sektor, med en firedobling siden 2014. Sektoren er vel å merke fremdeles relativt liten og utgjorde 2,1 prosent av Forskningsrådets portefølje i 2023. I offentlig sektor inngår kommuner, fylker, departementer og andre offentlige organer. For de tre største sektorene, instituttsektoren, universitets- og høyskolesektoren og næringsliv, har realveksten henholdsvis vært på 20 prosent, 27 prosent og 18 prosent over tiårsperioden.

Omtrent 1 prosent av tildelingene fra Forskningsrådet siste tiår har gått til prosjektansvarlige tilhørende sektoren utlandet. Tildelingene som gis denne sektoren går i hovedsak til kontingenter og internasjonale infrastrukturer Norge er medlem av. En forklaring på hvorfor det ikke er flere prosjektansvarlige registrert som utenlandske finnes i faktaboksen Regler for utenlandsk eierskap av foretak som søker midler fra Forskningsrådet.

Regler for utenlandsk eierskap av foretak som søker midler fra Forskningsrådet

Bedrifter kan stå som søkere hos Forskningsrådet når de er registrert i Foretaksregisteret, med mindre utlysningen spesifiserer noe annet. Det har ikke noe å si om man er del av et internasjonalt konsern. Forskningsrådet må forholde seg til diskrimineringsforbudet i statsstøtteregelverket. Etter det har støttegiver ikke lov til å kreve at hoveddelen av virksomheten til foretaket skjer i Norge, eller til å kreve at de har hovedkontor i Norge. Man kan heller ikke kreve at de skal bruke varer og tjenester produsert i Norge. Dette følger av EUs Gruppeunntaksforordning art. 1 (5). Man kan imidlertid kreve at foretaket er registrert i Norge, noe Forskningsrådet gjør. Dette følger av GBER art. 1 (5) a): «... However, the requirement to have an establishment or branch in the aid granting Member State at the moment of payment of the aid is allowed».

Når det gjelder eiendomsrett til og bruk av resultater fra forskning finansiert av Forskningsrådet, er dette regulert i Forskningsrådets [Generelle vilkår](#). Dersom det vil være i strid med nasjonale økonomiske interesser, etiske prinsipper eller hensynet til rikets sikkerhet, kan Forskningsrådet nekte overføring/lisensiering av resultater til tredjeparter i land utenfor EØS. Forskningsrådet skal også varsles skriftlig og umiddelbart hvis en person eller et foretak utenfor EØS-området overtar bestemmende kontroll over prosjektansvarlig eller samarbeidspartnere. Dersom endringene i eierforhold innebærer at prosjektresultatene kan bli brukt i strid med nasjonale økonomiske interesser, etiske prinsipper eller hensynet til rikets sikkerhet, har Forskningsrådet rett til å stille vilkår til prosjektet og prosjektresultatene, herunder om helt eller delvis vederlagsfri overføring av prosjektresultatene eksklusivt til Forskningsrådet. Forskningsrådet kan også heve kontrakten og kreve tilbakebetaling av utbetalt støtte.

I SkatteFUNN-ordningen er Forskningsrådets rolle kun å vurdere om søknadene oppfyller kriteriene for SkatteFUNN, altså om det er et FoU-prosjekt. All videre behandling håndteres av Skatteetaten. Når det gjelder SkatteFUNN-ordningen har Forskningsrådet sett eksempler på at norske selskap som søker om støtte i realiteten jobber på oppdrag fra et utenlandsk mor- eller søsterselskap. I noen tilfeller har det blitt avdekket at norske selskap fikk fullt ut betalt for det de gjorde av det utenlandske selskapet, og rettighetene til resultatene lå i det utenlandske selskapet. Dette ble stoppet da det er i strid med formålet for GBER art. 25 å gi støtte i slike tilfeller. Det samme vil også gjelde hvis man har en tilsvarende situasjon i andre typer prosjekter der selskaper får støtte fra Forskningsrådet.

Sektorfordelingen av Forskningsrådets tildelinger er basert på prosjektansvarlig organisasjon slik at alle midlene til et prosjekt tilordnes den prosjektansvarlige organisasjonens sektor. Den tar altså ikke hensyn til at noe av midlene kan benyttes til forskning som utføres av samarbeidspartnere som kan tilhøre en annen sektor.

Teknologi størst, men matematikk og naturvitenskap øker mest

Teknologi er det største fagfeltet i 2023, etterfulgt av matematikk og naturvitenskap og samfunnsvitenskap. Medisin og helsefag følger et godt stykke etter. Nominelt tildelte Forskningsrådet 4,1 milliarder kroner til fagområdet teknologi i 2023, når grunnbevilgningene er inkludert. Dette er omtrent som i 2022, men betydelig mindre enn toppåret 2021. Det eneste feltet som hadde realvekst i 2023 er matematikk og naturvitenskap som vokste med 2 prosent fra 2022 til 2,9 milliarder i 2023 (løpende priser).

I løpet av tiårsperioden har alle fagområder hatt realvekst, med unntak av landbruks- og fiskerifag, som har sett en realnedgang på 29 prosent, samt kategorien annet. Den største veksten har kommet innen matematikk og naturvitenskap, som har økt med 54 prosent over det siste tiåret. Teknologi, samfunnsvitenskap og humaniora har økt med mellom 21 og 42 prosent, mens medisin og helsefag har hatt en realvekst på 10 prosent.

Figur 4.3b Tildelinger fra Norges forskningsråd etter fagområde. 2014–2023. Løpende (2015) og faste priser.

Kilde: Norges forskningsråd

Eksempler på prosjekter finansiert av Forskningsrådet

Bekrivelsen av prosjektene er basert på informasjon fra Forskningsrådets [Prosjektbank](#).

Prosjektet "[Frontend end transducer technology for next generation cardiovascular ultrasound probes](#)" er et forskningsrådsfinansiert innovasjonsprosjekt innen fagområdet teknologi. Bedriften GE Vingmed Ultrasound AS i Horten har fått tildelt 7,3 millioner kroner i perioden 2021–2025 til å forbedre bildekvaliteten fra ultralydssystemer brukt i hjertediagnostikk. Forskingen skal legge til rette for at bedriften kan ta i bruk en ny type transduser som har større båndbredde. Dette vil forbedre oppløsningen i ultralydbildene som tas av ultralydapparatene de produserer.

Prosjektet "[Indigenous language resilience: From learners to speakers](#)" er et forskningsrådsfinansiert forskerprosjekt innen fagområdet humaniora. Professor Pia Lane ved Institutt for lingvistiske og nordiske studier ved Universitetet i Oslo har fått 10 millioner kroner over perioden 2023–2028 til å undersøke hvilke faktorer som påvirker bruken av urfolksspråk som samisk. Målet for prosjektet er å få en dypere forståelse av hvorfor og på hvilke måter noen går fra å lære et språk til å bli aktive språkbrukere. I tillegg til å være viktig for bevaring og revitalisering av samisk og andre urfolksspråk vil denne kunnskapen være relevant for fremmedspråkundervisning i skolen.

Prosjektet "[Energy: Pressure on land under growth](#)" er et forskningsrådsfinansiert kompetanse- og samarbeidsprosjekt innen fagområdet matematikk og naturvitenskap. Seniorforsker Brett Sandercock ved Norsk institutt for naturforskning (NINA) i Trondheim har fått 25,4 millioner kroner over perioden 2021–2026 til å utvikle et planleggingsverktøy for å bedre balansere behovet for arealer til grønn energiproduksjon mot tap av biologisk mangfold som resultat av arealbruken. De skal vurdere forskjellige typer grønn energiproduksjon i forhold til arealbehov, effekt på karbonbudsjett, levetid av energianleggene, påvirkning på rødlistede arter og habitater samt se på økonomiske insentiver og utvikle anbefalinger for beslutningstagere. Prosjektet er et samarbeid mellom NINA, NTNU, CICERO, fem miljøgrupper og NVE.

Prosjektet "[Sammen for en friskere befolkning 2024: Hele mennesket – med tanker, følelser og overvekt](#)" er et forskningsrådsfinansiert prosjekt, av typen koordinerings- og støtteaktivitet, innen fagområdet medisin og helsefag. Harstad kommune har fått 120 000 kroner i 2024 til å arrangere en konferanse for helsepersonell om helhetlig tilnærming til helseutfordringer assosiert med overvekt og fedme. Konferansen ble arrangert i Harstad 29. august 2024 i samarbeid med Kvæfjord kommune og UiT – Norges arktiske universitet.

Prosjektet "[A Norwegian Argo Infrastructure – a contribution to the European and global Argo infrastructure](#)" er et forskningsrådsfinansiert forskningsinfrastrukturprosjekt innen fagområdet matematikk og naturvitenskap. Havforskningsinstituttet i Bergen har fått tildelt 60 millioner kroner over perioden 2018–2027 for å etablere et havobservasjonssystem i de nordiske havområdene. Det norske systemet er en del av et globalt system som samler data fra alle verdens hav. Systemet er basert på havbøyer som beveger seg opp og ned i vannmassene og samler inn data om temperatur, trykk, oksygennivå, saltnivå og andre biogeokjemiske parametere. Bøylene sender data regelmessig inn via satellitter slik at disse blir tilgjengelige nesten umiddelbart. Dataene er åpent tilgjengelige via nettsiden til prosjektet og er viktige for forskning, overvåkning og klimamodellering.

Ser vi nærmere på de tre største sektorene ser vi at alle fagområder er representert i alle sektorer, men med store variasjoner. I næringslivet utgjør teknologi 76 prosent av alle tildelinger fra Forskningsrådet i hele perioden sett under ett. Tilsvarende tall for instituttsektoren og universitets- og høyskolesektoren er henholdsvis 38 prosent og 23 prosent. Matematikk og naturvitenskap utgjorde 28 prosent av forskningen i universitets- og høyskolesektoren, 21 prosent av instituttsektoren og 9 prosent av næringslivet, målt som andeler av tildelinger fra Forskningsrådet. Selv om humaniora er representert i alle sektorer blir over 80 prosent av all humanioraforskningen som er finansiert av Forskningsrådet utført i universitets- og høyskolesektoren.

Søknadstypene har ulike formål

Forskningsrådet har mange ulike strategiske oppgaver i det norske forsknings- og innovasjonssystemet, slik det er beskrevet i Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning, tildelingsbrev m.m. Forskningsrådet skal støtte fremragende grunn- og anvendt forskning, forskning og innovasjon i næringslivet, og legge grunnlag for samarbeid og kunnskapsoverføring mellom forskningsmiljøer og brukere av forskning i både næringslivet og offentlig sektor. I tillegg skal Forskningsrådet være med å støtte infrastrukturtiltak, og store senterordninger innenfor fremragende forskning, forskningsdrevet innovasjon og miljøvennlig energi. Forskningsrådet lyser ut midler gjennom ulike "søknadstyper" som forskerprosjekt, innovasjonsprosjekt osv. Disse søknadstyper er innrettet for å møte de nevnte strategiske oppgavene. Søknadstypene har ulike formål og ulike målgrupper. I denne delen er grunnbevilgningene utelatt. Se faktaboksen for beskrivelse av de ulike søknadstypene.

Forskningsrådets søknadstyper

Forskerprosjekt

Kan søke: Godkjente forskningsorganisasjoner.

Formål: Å fremme fornyelse og utvikling i forskningen innenfor alle fag og tematiske områder.

Prosjektene skal bidra til viktig ny innsikt i den internasjonale kunnskapsfronten, og kan være med eller uten ambisjoner om anvendelse på kort eller lang sikt.

Innovasjonsprosjekt

Kan søke: Bedrifter og offentlig sektor utenom forskningsorganisasjoner.

Formål: Verdiskaping og fornyelse i næringsliv og offentlig sektor.

Prosjektene skal bidra til økt konkurranseevne i nytt og eksisterende næringsliv, styrke omstillingsevne i norsk økonomi og offentlig sektor samt å bedre samspill og kunnskapsoverføring på tvers av aktører.

Kompetanse- og samarbeidsprosjekt

Kan søke: Godkjente forskningsorganisasjoner i samarbeid med offentlig sektor, næringsliv, andre offentlige organisasjoner og/eller private organisasjoner.

Formål: Utvikle ny kunnskap og bygge kompetanse og kompetansemiljøer som samfunnet eller næringslivet trenger for å møte viktige samfunnsutfordringer.

Prosjektene skal: Stimulere og støtte samarbeid mellom forskningsmiljøene og de som representerer den samfunnsutfordringen det søkes om midler til.

Koordinerings- og støtteaktivitet

Kan søke: Godkjente forskningsorganisasjoner, næringsliv, offentlig sektor, frivillig sektor og sammenslutninger.

Formål: Finansiere planlegging av, samarbeid om, koordinering av og formidling fra FoU-aktiviteter.

Prosjektene skal for eksempel støtte opp om mobilitet, nasjonale og internasjonale nettverk, publisering, dialog og formidling knyttet til FoU-aktiviteter.

Kommersialiseringsprosjekt

Kan søke: Teknologioverføringskontorer (TTO), godkjente forskningsorganisasjoner og mikroselskaper med utspring fra forskningsorganisasjoner og/eller TTO.

Formål: Å fremme økt kommersiell anvendelse av offentlig finansiert forskning i Norge.

Prosjektene skal avklare usikkerhet knyttet til den kommersielle anvendelsen av lovende forskningsresultater, spørsmål som ved å forbli uløst, hindrer prosjektet i å komme videre i kommersialiseringen.

Forskningssenter

Kan søke: Godkjente forskningsorganisasjoner. Mange utlysninger krever samarbeid med næringsliv eller aktører i offentlig sektor.

Formål: Konsentrert og langsiktig satsing for å styrke og videreutvikle fremragende og nyskapende forsknings- og innovasjonsmiljøer eller for å bygge opp forskningsmiljøer på strategisk viktige områder.

Forskningssenter er ramme for utlysning innenfor flere ulike senterordninger som enten skal støtte de beste miljøene og lede til grensesprengende forskning og nyskapende innovasjon eller styrke prioriterte områder.

Forskningsinfrastruktur

Kan søke: Godkjente forskningsorganisasjoner og offentlig finansierte forvaltere av forskningsinfrastruktur som samarbeider nært med norske forskningsorganisasjoner.

Formål: Fremme og styrke infrastruktur som bidrar til nyskapende forskning og utvikling.

Prosjektene skal føre til at norske forskningsmiljøer og næringsliv har tilgang til relevant og oppdatert infrastruktur som understøtter forskning av høy kvalitet.

Internasjonale utlysninger

Internasjonale prosjekter er en samling av ulike prosjekter der norske forskere inngår i internasjonale forskningssamarbeid, og Forskningsrådet er ansvarlig for å finansiere den norske deltagelsen. Hovedsakelig er det snakk om bilaterale prosjekter for å styrke forskningssamarbeidet mellom Norge og ett annet enkelt land, eller deltagelse i bi- eller multilaterale europeiske partnerskapsprosjekter.

Figur 4.3c Forskningsrådets tildelinger etter søknadstype¹. 2014–2023. Faste (2015) og løpende priser.

¹ Merk at denne statistikken ikke inkluderer grunnbevilgninger.

Kilde: Norges forskningsråd

Forskerprosjektene utgjør en tredjedel

Forskerprosjekt er den største søknadstypen målt i tildelinger gjennom hele perioden, og utgjorde 3,1 milliarder i 2023, i løpende priser. Det vil si at forskerprosjekter utgjorde vel 31 prosent av Forskningsrådets konkurranseutsatte tildelinger i 2023. Som ande

av totalen er dette en nedgang på 8 prosentpoeng over tiårsperioden. I faste priser har søknadstypen hatt en realnedgang på 2 prosent i løpet av ti år mens realnedgangen fra toppåret i 2017 er på 22 prosent.

Nest største søknadstype er innovasjonsprosjekt med nær 1,9 milliarder kroner i tildelte midler i 2023. Etter kraftig vekst i 2021 for innovasjonsprosjekter, i stor grad grunnet næringsrettede pandemiltak, var det en klar realnedgang for søknadstypen i 2023. I 2023 utgjorde innovasjonsprosjekt rundt 19 prosent av Forskningsrådets tildelinger. Søknadstypen retter seg mot både offentlig sektor og næringslivet. Næringslivet er helt klart største sektor med 86 prosent av tildelingene. Denne andelen er riktignok redusert noe – fra 94 prosent i 2014 – etter hvert som innsatsen rettet mot innovasjon i offentlig sektor har økt.

Samtidig har det vært en sterk vekst i kompetanse- og samarbeidsprosjekt som har steget fra å utgjøre i overkant av 8 prosent av Forskningsrådets tildelinger i 2014 til 17 prosent i 2023. Dette er prosjekter der godkjente forskningsinstitusjoner samarbeider med næringsliv, offentlig sektor eller andre for å utvikle ny kunnskap og bygge kompetanse for å møte samfunnsutfordringer. Kompetanse og samarbeidsprosjekt utgjorde i 2023 1,6 milliarder kroner (i løpendepriser), noe som tilsvarer en realvekst på vel 140 prosent fra 2014.

Søknadstypene forskningssenter og forskningsinfrastruktur utgjorde henholdsvis 1,2 milliarder eller 12 prosent, og 545 millioner, eller 6 prosent, av Forskningsrådets tildelinger i 2023 (i løpendepriser). Til sammen utgjorde disse fem søknadstypene 85 prosent av Forskningsrådets totale tildelinger. Alle andre søknadstyper utgjorde mindre enn fem prosent hver.

Tildelinger via internasjonale utlysninger utgjorde 454 millioner kroner i 2023. I denne kategorien finner vi blant annet de samfinansierte partnerskapsprosjektene. De midlene som EUs rammeprogram bidrar med til de samfinansierte partnerskapsprosjektene utgjør en stor andel av de midlene Forskningsrådet mottar fra EU og som er omtalt i kapittel 4.6 (figur 4.6a).

Langtidsplanens prioriteringer

Under følger en beskrivelse av hvordan Forskningsrådets tildelinger fordeler seg på de prioriterte områdene i Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning 2023–2032. Planen trådte i kraft i 2023, men Forskningsrådets tildelinger bakover i tid er også kartlagt i henhold til den nye Langtidsplanen. Fordelingen er basert på prosjektmeringer gjort etter en skjønnsmessige vurdering. Kategoriene kan i tillegg være overlappende slik at beløpene ikke kan summeres. I denne delen er grunnbevilgningene inkludert. Planen har tre overordnede mål og tre tematiske prioriteringer.

De tre overordnede målene:

Styrket konkurransekraft og innovasjonsevne

Miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft

Høy kvalitet og tilgjengelighet i forskning og høyere utdanning

De tematiske prioriteringene:

Hav og kyst

Helse

Klima, miljø og energi

Muliggjørende og industrielle teknologier

Samfunnssikkerhet og beredskap

Tillit og fellesskap

Figur 4.3d Forskningsrådets tildelinger^{1,2} fordelt på langtidsplanens mål³ og prioriteringer. 2014–2023. Faste og løpende priser.

¹ Ett prosjekt kan være merket med flere av målene og prioriteringene. Disse er derfor overlappende og må ikke summeres.

² Grunnbevilgninger er inkludert

³ Merk at det ikke er en egen kategori for mål to "Miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft" da denne er fanget opp i de tematiske prioriteringene i Forskningsrådets statistikk.

Kilde: Norges forskningsråd

Sterk vekst i tillit og fellesskap

Det største av de to overordnede målene er styrket konkurransekraft og innovasjonsevne. Nesten 7,2 milliarder av

Forskningsrådets utbetalinger i 2023 er merket med denne kategorien (i løpende priser). I overkant av 4,6 milliarder er merket med "høy kvalitet og tilgjengelighet".

Av de tematiske prioriteringene er det muliggjørende og industrielle teknologier som er størst (4,8 milliarder), etterfulgt av klima, miljø og energi (4,1 milliarder), hav og kyst (2,3 milliarder) og helse (2,0 milliarder) (i løpende priser). Tillit og fellesskap er den kategorien som har vokst mest i løpet av tiårsperioden, med en realvekst på 95 prosent, tett etterfulgt av muliggjørende og industrielle teknologier med 85 prosent. Tillit og fellesskap er riktignok fremdeles den nest minste kategorien i 2023 med 1,1 milliarder, kun større enn samfunnssikkerhet og beredskap (0,7 milliarder). Både de to overordnede målene og alle de prioriterte områdene har hatt betydelig realvekst over tiårsperioden.

Forskningsrådet har de siste årene organisert tildelingene sine i porteføljer, en oppdeling som sist ble oppdatert 1. januar 2024. Siden de nåværende porteføljestyrene ikke har hatt ansvar for tildelingene som er presentert i årets rapport har vi valgt å vente med å presentere porteføljefordelte data.

Geografisk fordeling

Figur 4.3e viser andeler av tildelinger, inkludert grunnbevilgninger, fra Norges forskningsråd fordelt på fylke. Den geografiske fordelingen samsvarer i stor grad med plasseringen av de største universitetene og forskningsinstituttene. Universitetet i Oslo er den største enkeltinstitusjonen målt i tildelinger, og bidrar i stor grad til at Oslo ligger øverst i fylkesfordelingen. I Trøndelag dominerer NTNU og SINTEF, som begge er betydelige mottakere av tildelinger fra Forskningsrådet. Andelen av Forskningsrådet tildelinger som har gått til Trøndelag har økt fra 22 til 25 prosent over tiårsperioden. I Vestland er Universitetet i Bergen og NORC de helt klart største mottakerne av tildelinger. I Akershus er de største mottakerne Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, samt forskningsinstituttene NIBIO og IFE.

Figur 4.3e Forskningsrådets tildelinger¹ etter fylke (inkludert Svalbard). 2014–2023. Faste (2015) og løpende priser

¹ Inkluderer grunnbevilgninger

Kilde: Norges forskningsråd

Ingen nye samarbeidsavtaler med Russland i 2023

En prioritering i [Forskningsrådets strategi](#) er å styrke internasjonalt forskningssamarbeid. Slikt forskningssamarbeid kan man blant annet finne igjen i kontraktene for de prosjektene Forskningsrådet finansierer.

Alle Forskningsrådsfinansierte prosjekter eies av en prosjektansvarlig organisasjon, men i mange tilfeller har prosjektene også formelle samarbeidspartnere som deltar i prosjektet. I så fall er samarbeidet nedfelt i en samarbeidsavtale tilknyttet prosjektet. Antallet samarbeidspartnere vil variere fra prosjekt til prosjekt, og det er også ulike krav til samarbeidspartnere i ulike utlysninger. Selv om det er mulig å endre eller legge til samarbeidspartnere etter hvert i et prosjekt, inngås de fleste samarbeidsavtalene når prosjektet starter opp. Antallet oppstartede prosjekter per år vil derfor også ha stor innvirkning på antallet samarbeidsavtaler som inngås hvert år.

Det totale antallet samarbeidsavtaler tilknyttet Forskningsrådsfinansierte prosjekter gjorde et betydelig hopp i 2020 og 2021 for deretter å synke kraftig i 2022 (figur 4.3f). Denne markante svingningen henger først og fremst sammen med antallet prosjekter som ble startet opp (vist som gul linje). Det har likevel vært en viss økning i antallet samarbeidspartnere per prosjekt i perioden, og særlig med norske partnere. Etter unntaksåret 2022 ser vi i 2023 igjen en økning i antallet samarbeidspartnere, også her særlig med norske partnere.

Figur 4.3f Samarbeidsavtaler i Forskningsrådsfinansierte prosjekter etter landtilhørighet for samarbeidspartner og år for inngåelse av avtalen. 2014–2023.

Kilde: Forskningsrådet

Sverige størst av utenlandske samarbeidspartnere

For ti år siden ble 69 prosent av alle samarbeidsavtaler i Forskningsrådsfinansierte prosjekter inngått med norske partnere. Den andelen har økt litt siden 2019 og var i 2023 kommet opp i 79 prosent. Årsaken til denne endringen er at det gjennomsnittlige antallet norske samarbeidspartnere per prosjekt har økt mer enn antallet internasjonale samarbeidspartnere.

Ser vi på hvilke land de fleste internasjonale samarbeidspartnerne befinner seg i, var Sverige største nasjon i 2023 (89 inngåtte samarbeidsavtaler), etterfulgt av Storbritannia (68) og USA (67). Det er første gang i tiårsperioden at Sverige ligger helt øverst. De andre årene har USA og Storbritannia stort sett byttet på å inneha topplasseringen. Med unntak av i 2022 har disse tre landene sammen stått for over 30 prosent av alle internasjonale samarbeidsavtaler. Dette er de samme tre landene som troner øverst på listen over samarbeidsland basert på bibliometri som er presentert i kapittel 6.3 (tabell 6.3a).

I Panoramastrategien (2016-2020) ble det identifisert 6 land utenfor EU/EØS som Regjeringen ønsket økt samarbeid med innen utdanning og FoU. Denne listen ble utvidet til totalt 9 land i den oppdaterte [Panoramastrategien](#) fra 2021. Blant disse landene er USA den klart største samarbeidspartneren gjennom hele tiårsperioden. I 2023 er Canada igjen nest størst, en posisjon landet har hatt mesteparten av tiårsperioden. Et tydelig unntak var i 2020 da Kina overtok andreplassen med 76 samarbeidsavtaler. Siden da har antallet samarbeid med Kina gått betraktelig ned og endte i 2023 på 9. Antallet samarbeidsavtaler med fagmiljøer i Russland har variert mellom 7 og 30 i perioden fram til og med 2021 men sank til 1 i 2022. Dette året innførte Forskningsrådet nye regler som forhindrer institusjonelt forskningssamarbeid med russiske samarbeidspartnere, som følge av den russiske invasjonen av Ukraina. I 2023 ble det dermed ikke inngått noen nye samarbeidsavtaler med Russland.

Et annet tiltak for internasjonalt forskningssamarbeid i regi av Forskningsrådet er utenlandsstipendsordningen for doktorgrads- og postdoktorstipendiater som ble opprettet i 2017. Du kan lese mer om denne ordningen i dypdykket under og mer om rekruttering forskning i kapittel 3.4.

[→ Forskningsrådets ordning Utenlandsopphold for doktorgrads- og postdoktorstipendiater](#)

Les mer i dette dypdykket.

[← Forrige side](#)

Neste side [→](#)

Meldinger ved utskriftstidspunkt 24. mai 2025, kl. 18.07 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.